

Heemkundige Kring Dr. Croquet - Walem

MAGAZINE 68 - Louis Venelle

Driemaandelijkse uitgave : januari - februari - maart 2023

Colofon

**Dit magazine is een uitgave van
vzw Heemkundige Kring
Dr. Croquet Walem**

**Maatschappelijke zetel:
Koning Albertstraat 9
B-2800 Walem**

**www.heemkundewalem.be
info@heemkundewalem.be**

**U kan lid worden door
overschrijving van
15 euro op rekening nr.:
BE23 7512 0773 0691
dan krijgt u de volgende nummers
van ons tijdschrift in uw bus.**

**Redactie en medewerkers
van dit nummer:**

**Hugo Rom
Tom Van Buggenhout**

**Foto voorpagina:
Louis Venelle**

Onze ereleden

Balzarini Jan-Delwiche J.	Merckx Eddy - Tanghe Annabel
Bellon Bert-Loiselle Martine	Michiels Frank
Belmans Wilfried	Michiels Victor
Bruynseels Marc	Morrens Paul
B vB architecten BV	Nauwelaers Eugene
Caelen Karel - Lucas Van de Leur	Nuyts Dirk
Carpentier Christiane	Peeters Katrien (Apotheek-Walem)
Ceulemans Boudewijn	Peeters Henri
Coeckelbergh Willy	Poot Jaak
Daems Gustaaf	Rahier Rombaut
Daems Rik	Ressler Alex
De Belder Karel	Ressler Willy
De Coster J. - Guyot Lalignant A.	Rom Hugo
De Greve Frans	Rymenams Frans
De Groef Gerard	Steensels Danny-Van Malderen Sabine
De Koninck Jan	Vaes Karel
De Laet Pieter	Van Buggenhout Tom - Veys Ann
De Win-Van Reeth	Van Genechten Gaby
Dox-Vercammen	Van den Heuvel Inge (fotografie)
Duquene S.-Van Buggenhout C.	Van Look Juliette
Figeys Jos	Van Malderen Stefaan
Gebr. Peeters BVBA(Schrijnwerkerij)	Van Schoors Paul
Gijsemans Jan	Vandamme Ricardo
Gilon Els (Haarstudio Ellix)	Vander Kuylen Bart (Dierenarts)
Groep Gilon BVBA	Vansant Elza
Hendrickx Willy	Verbeeck Ludo
Honsia Clara	Vercammen Fons (AXA Bank)
Hofmans Richard	Vergaelen Robert
Huysmans Florentina	Voet Hans - Nuyts Magda
Janssens Pieter	Wouters Gerald (Aannemer)
Laurent Olivier	
Dokter Liekens Jo	
Maes Bob-Van Buggenhout Agnes	
Marivoet Chantal	
Marivoet Herman	
Marivoet Martin	
Marivoet Walter - van Berckelaer Liz	

En waar is Walter ?

Als het over voorspellingen gaat, denken we meestal meteen aan Nostradamus. Ook Baba Vanga heeft intussen haar waarde bewezen. De blinde waarzegster - die in 1996 op 85-jarige leeftijd overleed - voorspelde bijvoorbeeld de aanval op de Verenigde Staten met 'stalen vogels' (aanslag op WTC in 2001). Maar ze wist ook op voorhand dat 'een enorme golf volledige steden zou verwoesten' (tsunami in de Indische Oceaan in 2004), en dat de 44ste president van de Verenigde Staten een zwarte man zou worden (Barack Obama).

De 'Nostradamus van de Balkan' heeft ook enkele voorspellingen gedaan voor het komende jaar en die beloven weinig goeds. Zo zag Baba Vanga in haar glazen bol dat er in 2023 een ontploffing zou plaatsvinden in een kerncentrale. In de huidige omstandigheden is dat niet eens zo vergezocht, maar laat ons hopen dat ze ongelijk heeft. Daarnaast beweert ze dat we volgend jaar bezoek krijgen van aliens en dat die niet langskomen voor een pintje, maar 'de wereld in duisternis zullen hullen', met miljoenen doden tot gevolg.

Haar laatste voorspelling voor 2023 is gelukkig iets minder destructief. Zo zou volgend jaar de mogelijkheid bestaan om bijvoorbeeld de huidskleur en persoonlijkheidskenmerken van je ongeboren baby op voorhand te kunnen bepalen. Een soort designerbaby 2.0 dus. Het zou straf zijn, al zal enkel de tijd het uitwijzen... Maar over de heemkundige kring geen voorspelling.

Dus zullen we het zelf maar doen. Dit jaar gaan we mensen rondleiden in het fort, 4-maal per jaar krijg je een tijdschrift met oude en nieuwe histories en we vieren een 100-jarige: Albert Verbiest, in november tenslotte kunnen jullie langskomen en eten op onze "Dag zonder afwas". En waar is Walter?

Neen Walter, helpt geen loopgraven meer graven, doet onze boekhouding niet meer of onderhoudt niet langer onze site, ook het tijdschrift zal hij niet meer opmaken (of opvullen) en hij zoekt geen familiestambomen van Walemnaren meer op

Al die jaren heeft hij dit op zijn eentje gedaan maar onze Walter gaat nu andere dingen doen. Toch zijn we hem "eeuwig" dankbaar, om mee aan de wieg te staan van onze heemkundige kring.

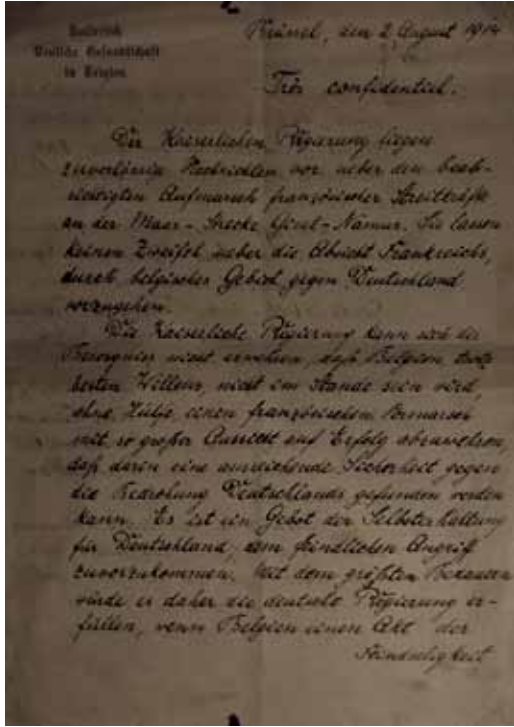
Maar die leegte moet opgevuld worden: we zijn op zoek naar mensen die mee willen werken aan onze heemkundige kring.

Graag reactie op : info@heemkundewalem.be

 hr

Vrijwilliger Louis Venelle

In het memoriaal van het fort van Walem zijn gedenkplaten opgehangen voor iedere gesneuvelde die gevallen is in de omgeving van het dorp. Een leeftijdspyramide geeft aan hoe jong de meeste van de gesneuvelde soldaten waren. De jongste was zestien als hij zwaar gewond geraakte tijdens de gevechten. Hij stierf een paar dagen later. We hebben zijn verhaal kunnen reconstrueren op basis van wat we in zijn dossier vonden. Louis Venelle uit Ukkel is de jongste gesneuvelde van het fort van Walem.

WO 1 IN EEN NOTENDOP

Het verdrag van Londen dat dateerde uit 1839, bepaalde dat het onafhankelijke België in ieder conflict steeds neutraal moest blijven. De grote mogendheid uit die tijd, Groot-Brittannië garandeerde via dit verdrag de neutraliteit. Zij zouden steeds ingrijpen indien een andere staat een poging deed om de Belgische rijksgrenzen te schenden. Het maakte dat de jonge staat België vanaf zijn onafhankelijkheid geen echte militaire traditie had. De verschillende opeenvolgende civiele regeringen zouden liever geld uitgeven aan de bevordering van de wetenschap, de industrie enzovoort, dan aan een leger. Waar wel geld aan werd uitgegeven, was aan het bouwen van verschillende uitgebreide vestingswerken. Rondom de steden Luik, Antwerpen en Namen werden heuse fortenringen gebouwd die gericht waren op iedere mogelijke agressor aan de landsgrens (Namen tegen Frankrijk, Luik tegen Duitsland en Antwerpen tegen Nederland. Antwerpen zou ook tegelijk

functioneren als een nationaal schuiloord tot de Engelsen ter hulp kwamen).

Begin augustus 1914, stelden de Duitsers het kleine België een ultimatum. Ze hadden het niet op België zelf gemunt. Hun krijgsplan bestond er in om via een grote omtrekkende beweging doorheen België Frankrijk binnen te marcheren. De Duitsers eisten in hun ultimatum een vrije doortocht voor de keizerlijke troepen. Ze gaven de Belgische regering 24 uur bedenktijd. De Belgische koning Albert I begon daarop meteen te vergaderen met zijn ministers en riep een kroonraad bijeen. Nog binnen het verstrijken van de 24 uur liet Brussel weten aan Berlijn dat het antwoord op de Duitse eis 'neen' was. Meteen werd het Veldleger en de fortenringen in de op-
perste staat van paraatheid gebracht.

Op 4 augustus 1914 staken de Duitsers de Belgisch-Duitse grens over in de provincie Luik. Ondanks zware gevechten rondom de forten van Luik en een Belgische overwinning bij de slag om Halen, kon het vele malen sterkere Duitse leger het Belgische veldleger dwingen om zich stelselmatig terug te trekken naar het nationale schuiloord in Antwerpen. Ondertussen hadden ook de Britten de oorlog verklaard aan de Duitsers. De minimale Britse hulp die in september 1914 aankam in Antwerpen, kwam te laat. De Belgen waren verplicht om zich terug te trekken richting de kust nadat de Duitsers dezelfde moderne artillerie die ze ook gebruikten bij de forten rond Luik, inzetten

Het Noordstation: oorlogsvrijwilligers nemen afscheid van hun naasten.

in Antwerpen. Uitgeput marcheerde koning Albert daarop aan het hoofd van zijn troepen richting de westhoek. Het was de bedoeling om zich terug te trekken in Noord-Frankrijk en in de Franse havenstad Le Havre een Belgische regering in ballingschap te vormen.

MOBILISATIE

DIENSTPLICHTIGEN

Van 1830 tot 1909 waren enkel de jongens in hun 20ste jaar die door loting werden aangeduid die hun dienstplicht moesten vervullen. In 1909 was het systeem van loting vervangen door de dienstplicht voor één zoon per gezin en de legerdienst werd verminderd van 20 naar 15 maand. Het oorlogsklimaat zorgde vier jaar later, op 30 augustus 1913, voor de invoering van een algemene dienstplicht voor mannen.

Bij de mobilisatie op 31 juli 1914 worden veertien militieklassen (1899 tot en met 1912) onder de wapens geroepen. De militieklas van 1913 vervult op dat ogenblik zijn dienstplicht en is reeds onder de wapens. De jongste klassen (1906 tot en met 1913), ongeveer 117.000 man, vormen het Veldleger. De oudere militieklassen (1899 tot en met 1905), ongeveer 88.000 man, vormen de vestingtroepen en worden ingezet in de Versterkte Posities (Luik, Namen en Antwerpen).

VRIJWILLIGERS

In de zomer van 1914 vervoegen bijna 20.000 mannen zich vrijwillig bij het leger om aan de zijde van de opgeroepen soldaten te strijden. Deze mannen, die van over het hele land komen en soms zelfs van daarbuiten, symboliseren tot op vandaag het patriottische enthousiasme van het oorlogsbegint.

DE BURGERWACHT

De burgerwacht had als taak de wetten te doen naleven, de orde en de openbare rust te handhaven of te herstellen, het leger bij binnenlandse aangelegenheden bij te staan en de onafhankelijkheid van België en de integriteit van zijn grondgebied te (helpen) verzekeren. In 1897 wordt de wet op de burgerwacht een laatste keer hervormd. Burgerwachten zouden voortaan opnieuw actief zijn in gemeenten met meer dan tienduizend inwoners, en in gemeenten met forten of versterkingen. De intentie om burgerwachten ook tegen de vijand in te zetten blijft in de wet ingeschreven, maar zou niet meer worden toegepast. Deze wet omschrijft de twee groepen waaruit burgerwachten bestaan. De eerste groep bestaat uit jongeren van 21 tot 31 jaar. Ze kunnen in oorlogstijd gemobiliseerd worden, en staan in vredes- en oorlogstijd permanent ter beschikking van de openbare macht. Mannen van 32 tot 40 jaar vormen een politiekorps. Op 31 maart 1908 telt de burgerwacht 46.486 manschappen. Enkel in 1910 zijn er iets meer (47.307). In veel van onze plattelandsdorpen bestond de burgerwacht nog slechts op papier. Er wordt veelal wel een lijst opgesteld van Nietwerkdadige burgerwacht. De burgerwacht sterft een schandelijke dood. Bij het uitbreken van de oorlog in 1914 zorgt de burgerwacht voor de ordehandhaving, maar de regering mobiliseert haar niet. Grote groepen burgerwachters worden informeel bij het leger ingelijfd, waar een Compagnie Clooten (naar de bevelhebber!), geheel bestaande uit leden van de burgerwacht, deelneemt aan de campagne in Vlaanderen. De minister van Oorlog ontslaat de burgerwacht op 13 oktober 1914 van elke militaire verplichting. Zo worden duizenden vrijwilligers, die (dapper) hebben meegevochten, letterlijk in de steek gelaten, terwijl het geregelde leger verder op weg gaat naar de IJzer.

Een dwars over de weg aangebrachte versperring: de Burgerwacht bewaakt de spoorlijn die Schaarbeek met de Leopoldswijk verbindt. In Brussel telt de Burgerwacht zowat 20.000 leden. In deze woelige dagen die de hoofdstad op haar grondvesten doen daveren, fungeren ze als ordedienst en pogen ze de verdediging van Brussel te organiseren. Zoals blijkt uit dit soort enigszins lachwekkende versperringen waarmee het op dat moment machtigste leger ter wereld zou moeten worden afgestopt, zal de Burgerwacht tijdens de oorlog slechts een ondergeschikte rol spelen.

Wapens en materieel worden opgeslagen in het station van Brugge, waar ze na enige uren in beslag worden genomen door dankbare Duitsers. De burgerwacht wordt niet betrokken bij de plechtigheden en festiviteiten aan het einde van de oorlog. Kort na de oorlog wordt de burgerwacht ontbonden.

DE OORLOG VOOR ONZE DEUR

Sinds 4 augustus proberen de Duitse troepen via Belgisch grondgebied naar Parijs op te trekken, op basis van het eerder uitgewerkte plan-Schlieffen. De eerste gevechten vinden plaats rond de forten van Luik.

De verdediging van de vurige stede maakt internationaal indruk en doet de mythe van een 'Gallant little Belgium' (dapper klein België) ontstaan. De internationale verontwaardiging over de schending van de Belgische neutraliteit gaat vanaf dat ogenblik gepaard met bewondering voor de gewapende weerstand van een klein land dat vecht voor zijn voortbestaan. De stad Luik valt op 7 augustus in handen van de Duitsers, de laatste forten rond de stad pas op 16 augustus.

Lazernij (Rumst). Opgeschrikt door kanongebulder probeert de bevolking de artilleriegevechten te volgen

pen valt op 9 oktober in Duitse handen. Het Belgische leger trekt zich terug in de richting van de zee om vanaf 16 oktober stelling in te nemen achter de IJzer, waar het nagenoeg vier jaar zal standhouden.

hr

Mechelen werd op 27 september door de Duitsers ingenomen en Mechelen lag nu ook onder het vuur van de Belgische forten.

<https://history.2014-18brussels.be/>
<https://congotijdslijn.weebly.com/1914-start-van-de-eerste-wereldoorlog.html>
<https://be14-18.be/nl/defensie/de-infanterie>

Deze foto's doken recent op en zouden genomen zijn in Rumst op de Antwerpse Steenweg (Lazernij)

De belegering van het fort

Nadat de 30.5cm- batterij van kapitein Buch, Mechelen beschoten had , opende ze vanuit Hofstade het vuur op het fort van Walem. De waarneming gebeurde vanop de kathedraal van Mechelen. De afstand tussen geschut en het fort bedroeg 7.7 km. De beschieting begon op **28 september** om 12u30.

Buch mortier schoot ondanks het ontbreken van een bedding zeer goed. Er bestond slechts een geringe zijdelingse afwijking, doch dit tekort had weinig te betekenen. Het voordeel was de mobiliteit, zo kon het stuk meer dan vijfmaal van stelling veranderen.

Laden en schieten duurde een minuut en de vluchtduur van de projectielen duurde minstens 6 seconden. Ze schoten tot 17u30. Doch de 150 mm en 210 mm stukken (ter hoogte van Coloma) bleven heel de tijd ook 's nachts doorvuren, met shrapnel vuur. De eerste dag was het voorpantser van een koepel van 150 mm blootgelegd en de schijnwerker was verdwenen en de middelste caponnière doorboord. Ook de brug naar het fort is onderbroken

Op **29 september** namen ook de twee 30.5 cm- batterijen van Scharf deel aan de beschieting. Hun stelling was op 9.1 km afstand gelegen nabij Weerde, ten zuid-oosten en dus onbereikbaar voor het fort. Scharf schoot die dag 129 en Buch 96 schoten. Een regelmaat van twaalf schoten per minuut.

Om 10u30 scheurt een obus het pantser open van de tweede koepel en blijft enkel de ander koepel met twee 150 mm kanonnen nog werken

Om 12u30 is een 30.5 cm obus binnengedrongen in het kruitmagazijn van de caponnière van het hoofdfront, met als gevolg de instorting van de centrale gang en van de caponnière.

Het is op 29 september dat het verhaal van Louis Venelle een noodlottige wending krijgt. Hij is een van de slachtoffers van deze inslag in het kruitmagazijn van de hoofdcaponnière

Op **30 september** kreeg Buch een ander doel aangewezen en om 1u10 zette Scharf het vuur met één stuk verder. Omdat het fort niet meer reageerde, besloten de Duitsers om 10u30 een verkenningsgroep te sturen. Deze sneuvelde aan de rand van de gracht .

Waarop de beschietingen in volle hevigheid opnieuw begonnen. Een koepel van 57 mm wordt beschadigd. Deze dag schoot Buch 77 granaten af.

Op **1 oktober** zal de Duitse artillerie nogmaals het zwaarst mogelijk vuur richten op de aanvalsdoelen. Na de middag om 17 uur is er opnieuw een oponthoud en eenzelfde scenario. De tegenstander zendt opnieuw een testgroep, die hetzelfde lot beschoren is en het bombardement herhaalt zich dadelijk. Deze dag wordt de caponnière van de keelfront vernietigd

Op **2 oktober** herbegon de beschieting van de Duitse artillerie. Naast kleine kalibers zoals de 15-cm stukken vuurde de 30.5cm batterij Scharf 87 schoten af.

Om 17 uur geeft het fort zich over 200 man van de 500 laten zich gevangen nemen en worden afgevoerd naar Duitsland.

Getuigenis commandant de Witte

Een moeder had drie zonen:

Het gezin Venelle woont in Ukkel. Vader Albert Venelle is gehuwd met Elisabeth Riga. Zij was geboren te Seraing op 8 augustus 1870. Het gezin heeft drie zonen: Jean, Albert (geboren op 22 januari 1897) en Louis de jongste zoon die werd geboren op 17 januari 1898.

4 augustus 1914 - vrijwilligers melden zich aan

Bij de eerste dag van de oorlog (4 augustus 1914) gaan, beide jongste broers, Louis en Albert Venelle zich als vrijwilligers aanbieden in het aanwervingskantoor van Brussel, net als 20.000 anderen.

Beide waren veel te jong. De normale leeftijd om dienst te nemen was 19 jaar. Doch begin augustus gonsde België van patriotisme en had ieder zijn reden om deel te nemen: avontuur, onder moeders vleugels uit,

Carabiniers

Op de vooravond van de Eerste Wereldoorlog wordt door de regering en het parlement de tot dan toe belangrijkste reorganisatie van de strijdkrachten doorgevoerd. Het contingent wordt verhoogd tot 32.000 man en de diensttijd van de infanterie wordt op 15 maand gebracht. De organisatie van legerdivisies en brigades worden grondig gewijzigd.. De beschikbare tijd vóór het uitbreken van de oorlog zal onvoldoende blijken om alle personeels- en materieelproblemen op te lossen. In volle zomermaneuvers wordt het Regiment op 29 augustus 1913 ont dubbeld in het **1 Regiment Carabiniers en het 2 Regiment Car-**

rabiniers (gevormd uit III-de en IV-de bataljon). Beide Regimenten blijven gekazerneerd in de kazerne Prins Boudewijn in Brussel. Met deze reorganisatie verloor het Regiment Carabiniers zijn typische eigenheid van Jager-elite-regiment en werd van dan af op dezelfde leest geschoeid als de andere infanterie-regimenten. Bij de mobilisatie en het uitbreken van de vijandelijkheden in 1914 zal opnieuw ont dubbeld worden en ontstaan het 3 en 4 Regiment Carabiniers.

patriottisme, sociale druk....

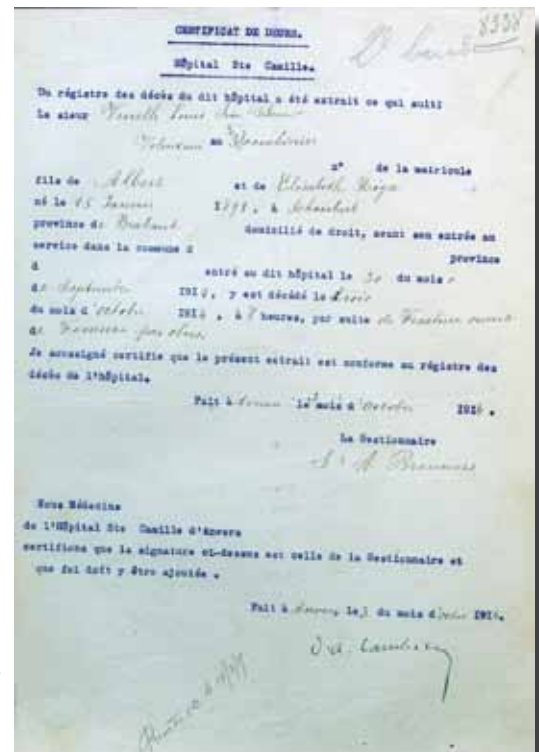
Beide broers komen terecht in de karabiniers kazerne te Brussel (Prins Boudewijn kazerne, Dailly plein) waar ze hun opleiding krijgen van enkele weken. Op 18 augustus begint de terugtocht van de veldlegers naar Antwerpen en op 20 augustus wordt Brussel bezet.

In Walem

Na die terugtrekking komen beide broers op het fort van Walem terecht. Hun taak is het verdedigen van het fort van boven op de wallen met een geweer.

Telkens wanneer het fort beschoten wordt door de zware Duitse kanonnen, schuilen alle soldaten in de gangen van het fort, dicht op elkaar. De voorste gang maakte deel uit van de oudste stukken van het fort en had ook de dikste muren. Zo zaten ook Louis en Albert te schuilen voor het bombardement.

Op 28 september raakt een voltrefter het munitiedepot van de frontgang. Vele soldaten die daar schuilen overleven de inslag niet. Anderen raken zwaar tot dodelijk gewond. Tot op vandaag zijn er nog altijd zeven vermist. Mogelijk is de commandant een zeventig-tal man verloren: overleden of gekwetst afgevoerd.

de familie Venelle

Ms. Winterbottom

Mevrouw Winterbottom was afkomstig uit Boston getrouwd met een Engelse officier die vocht aan het Franse front

Op 28 augustus bood zij zich aan in Londen om te werken voor het Britse veldhospitaal als Rode Kruis medewerkster in België.

Op 31 augustus kreeg ze toestemming om medisch personeel naar de frontlinie te brengen en gewonden naar de achterste linies te transporteren. Zij liet haar Fiat donkergrijs spuiten en kwam met een ferry via Oostende België binnen op 7 september.

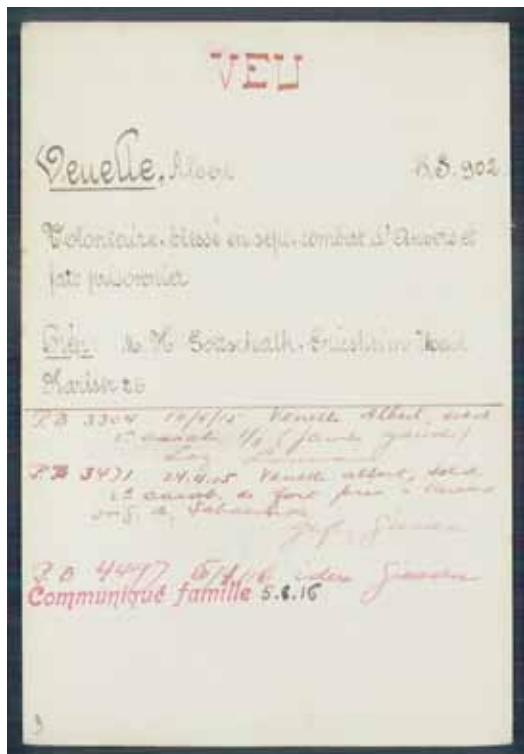
Onvervaard reed ze zelf naar de frontlijn om gewonden op te halen en naar de achterliggende hospitaalen te vervoeren. Mevrouw Winterbottom was in de buurt van het fort, hoorde de luide ontploffing en ging onder een regen van shrapnels zwaargewonde soldaten ophalen in het fort van Walem zo mogelijk ook Louis Venelle

Louis

Van Louis Venelle weten we dat hij een betonblok op zijn beide bovenbenen krijgt, met open beenbreuken tot gevolg. Zijn broer die mogelijk bij hem zit, wordt eveneens gekwetst.

De commandant vraagt om hulp en om ziekenwagens. Het is op dit moment dat ook Ms Winterbottom met haar wagen tot aan het fort rijdt om gewonden af te voeren. De slachtoffers worden eerste naar Waarloos gevoerd en vandaar naar Antwerpen. Louis is een van hen. Hij komt in het Sint-Camillus hospitaal in Antwerpen terecht. Hij overlijdt er op 3 oktober 1914 om 8 uur 's morgens. Hij was 16 jaar! Diezelfde dag wordt hij begraven op het Schoonselhof van Wilrijk.

Albert

Albert Venelle de oudere broer van Louis geraakt ook gewond, mogelijk aan zijn linkerbeen. Hij wordt ook afgevoerd naar Antwerpen. Hij krijgt op meerdere plaatsen verzorging. Aanvankelijk door dokter Durlot die als oorlogsarts ervaring had opgedaan in de Balkanoorlog in 1912. Daarna in de diertuin (dit mag raar klinken maar de feestzaal van de diertuin was ingericht als noodhospitaal) en tenslotte komt Albert in het militaire hospitaal terecht.

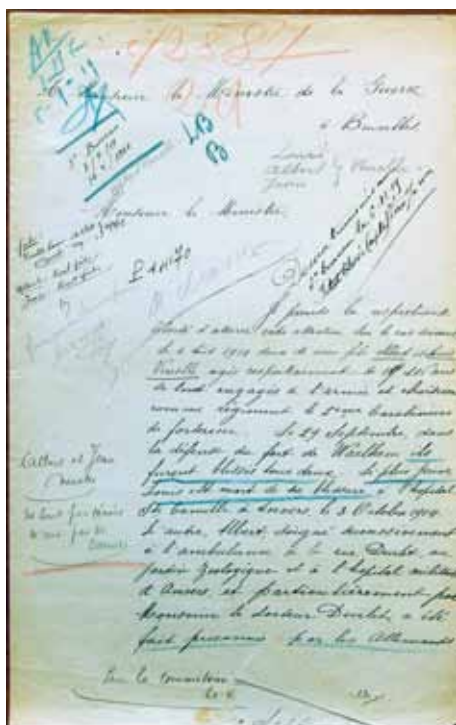
Hij gaat in krijgsgevangenschap op 18 februari 1915. Een document van het Rode Kruis geeft daarvan het bewijs.

Jean

Jean is de oudste van de drie, en volgens zijn moeder was hij ziekelijk. Toch zal hij in 1916 proberen om bezet België te verlaten en aan te sluiten bij het Belgische leger. Hij wordt echter opgepakt door de Duitsers en gevangen gezet. Hij komt pas vrij met wapenstilstand.

Document van Rode Kruis over krijgsgevangene Albert Venelle

De brief van moeder Venelle

Aan de Mijnheer de Minister van Oorlog te Brussel.

Mijnheer de Minister,

Met respect neem ik de vrijheid uw aandacht te vestigen op de volgende zaak.

Op 4 augustus 1914 hebben twee van mijn zonen Albert en Louis Venelle, respectievelijk 17 en 16 jaar oud, zich aangemeld bij het leger en kozen ervoor zich te engageren in het regiment van de 2de karabiniers van de forten.

Op 29 september raakten beiden gewond tijdens de verdediging van het fort van Waelhem.

Louis, de jongste overleed aan zijn verwondingen in het Sint Camillus hospitaal in Antwerpen op 3 oktober 1914.

De andere, Albert, achtereenvolgens voornamelijk door Dokter Durlot verzorgd in de hulppost van de Durlotstraat, in de diertuin en in het militair hospitaal van Antwerpen, werd gevangen genomen door de Duitsers en is in krijgsgevangenschap

vertrokken de 18e februari 1915.

De oudste van mijn zonen, Jean, die ik weerhield om te vertrekken wegens zijn wankelende gezondheid is toch van bij mij vertrokken op 28 november 1914 met als doel zich bij het leger aan te sluiten.

Na zes maanden van mislukte pogingen om de grens over te steken werden hij en zijn compagnons, na een aangifte, gearresteerd door de Duitsers. Hij onderging een gevangenisstraf van drie maanden in de gevangenis van Turnhout waarna hij gedeporteerd werd naar Sennelager, naar Holzminden en tenslotte naar Diest waar hij vrijgelaten werd op wapenstilstand.

Men verzekert mij dat deze moedige jongens recht hebben op onderscheidingen die ik durf te verwachten, mijnheer de Minister, van uw welwillendheid.

Is het waar dat Louis postuum de **Leopoldsoorde** verdient?

En heeft Albert naar aanleiding van zijn verwondingen recht op het **Oorlogskruis met vermelding in de Orde van het leger**?

En heeft Jean recht op de **Burgermedaille 1914-1918**?

In de hoop dat u de gewenste aandacht wil schenken aan mijn vraag, gelieve de oprechtheid van mijn eerbiedige gevoelens te aanvaarden

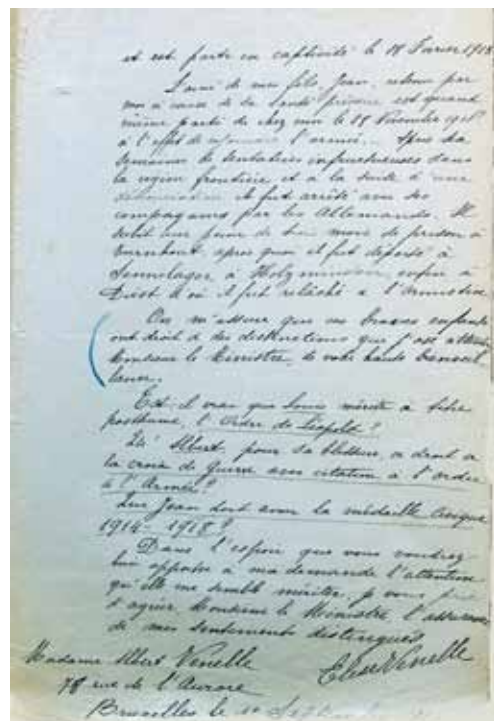
Madam Albert Venelle.

Getekend Elise Venelle

Aurorestraat 78

Brussel

1 september 1919 (?)

Medailles

De Belgische Ordes met palm op het lint

De bestaande Belgische Ordes (Leopoldsorde, Kroonorde, Orde van Leopold II, Orde van de Afrikaanse Ster en Koninklijke Orde van de Leeuw) welke in oorlogstijd werden toegekend, werden voorzien van een palm met letter "A" (voor Koning Albert I) op het lint. De Koninklijke Besluiten hiervoor dateren van 1915 en 1916.

Het Oorlogskruis (Croix de Guerre) 1914-1918

Dit bronzen kruis, ingesteld op 25 oktober 1915, werd toegekend aan militairen voor een daad van moed tegenover een vijand. Ook buitenlands militair personeel kon dit ereteken verkrijgen. Naast daden van moed kwamen nog andere omstandigheden voor uitreiking in aanmerking : bv. militairen met minstens 5 frontstrepen (3 jaar frontdienst) voor goed gedrag, vrijwilligers ouder dan 40 of jonger dan 16 jaar met minstens 18 maand dienst in een gevechtseenheid, ontsnapte krijgsgevangenen welke opnieuw in militaire dienst traden of militairen welke, omwille van oorlogsverwondingen, op inactief werden geplaatst, kregen eveneens het Oorlogskruis toegekend.

Een aantal emblemen konden op het lint aangebracht worden voor Vermelding in de Dagorde: een Vermelding op legerniveau bracht een bronzen palm met de letter "A" (Koning Albert I) met zich mee, vijf dergelijke vermeldingen werden omgezet in een zilveren palm en vijf zilveren in een gouden palm.

De Burgerlijke Decoratie 1914-1918

Toegekend aan burgers of niet-combattante militairen voor uitzonderlijke verdiensten ten bate van het land.

Op 12 december 1918 werd dan de eigenlijke Burgerlijke Decoratie 1914-1918, met het monogram "A" van Koning Albert I, ingesteld. De vijf klassen, welke sedert het ontstaan onveranderd gebleven waren, zijn : de Kruisen 1ste en 2de Klasse (resp. goud en zilver) en de Medailles 1ste, 2de en 3de Klasse (goud, zilver en brons).

De kruisen zijn in wit email uitgevoerd en verguld of verzilverd naargelang de klasse. Ze hebben dezelfde voor- en achterzijde met het koninklijk monogram in een centraal medaillon en gekruiste zwaarden (in het metaal van de klasse) tussen de kruisarmen.. Het lint is lichtgroen met de nationale Belgische driekleur (rood, geel en zwart) aan de randen. Een gouden band (later een gele streep) is centraal in het lint geweven (behalve bij de 1914-15 uitvoering).

Bij de medailles (verguld, verzilverd of brons naargelang de klasse) is de ruimte tussen de kruisarmen, waartussen een Bourgondisch kruis ligt, opgevuld en gekruiste zwaarden zijn aanwezig tussen de medaille en het lint. Dit lint is identiek aan dat voor de kruisen behalve wat betreft de gouden (of gele) band.

De vijf klassen hebben alle een staafje "1914-1918" (in hetzelfde metaal als het kruis of de medaille) op het lint

<http://www.medals.be>

 hr

Burgerlijke decoratie

Leopoldsorde

Oorlogskruis met twee bronzen palmen en twee bronzen leeuwen

Volgens artikel 1 van de wet van 17 maart 1920 zijn het enkel de titularissen zelf die deze eretekens mogen dragen.

Eén uitzondering wordt gemaakt, de moeders van de voor het vaderland gesneuvelde militairen hebben het recht de eretekens te dragen welke aan hun zonen werden verleend.

Vroeger en nu

Kruispunt van Koning Alberstraat en Baron Coppenslaan zoals het er tijdens de eerste wereldoorlog uitzag na de inval van het Duitse leger, en onderaan tijdens de autoloze zondag voor het wordt ingenomen door de rommelmarkt.

Dag Walemaal !

In deze nieuwe rubrieken willen we een aantal huidige of voormalige inwoners van Walem interviewen die reeds wat jaren op hun teller hebben en die ver kunnen terugkijken in de tijd. We stellen hen vragen over de tijd van toen en hoe ze Walem toen ervoeren.

We bijten de spits af met de oudste inwoner: Albert Verbiest. Begin juni van dit jaar zal Albert de kaap van de 100 ronden. Albert is niet direct meewerkend lid van onze kring, maar van aan de zijlijn bezorgde hij ons in het verleden veel interessante informatie en tips. Bovendien zorgde zijn kunstige tekenvaardigheid én enorm scherp geheugen voor meerdere illustraties die meerdere van onze tijdschriften een grote meerwaarde gaven.

Een interview met Albert heeft zijn uitdagingen, want zijn gehoor laat hem wat in de steek, maar de scherpe herinneringen en zijn helder doorzicht maken een gesprek met hem heel bijzonder.

Wanneer ben je in Walem komen wonen?

Ik ben in Walem geboren, niet in een moederhuis maar in een café op een tafel en mét supporters. Bepaalde mensen die mij hebben zien geboren worden, hebben mij dat later zo verteld. Dat gebeurde in café Janssens in de Lange Zandstraat, een oude hoeve.

M'n wieg stond in het deurgat tussen het café en de slaapkamer. Cafés hadden toen nog geen muziekinstallatie, maar ze hadden wel een orgeltje. Mijn nonkels vertelden me dat ik in mijn wieg achter het orgeltje van het café stond.

Ik heb ook nog herinneringen die moeten dateren van vóór ik drie jaar was. Aanvankelijk woonden we bij mijn grootvader in het dorp. Ik herinner me dat ik in bed lag met een klein olie-lampje dat bleef branden, een tante van mij kwam dan babysitten omdat het kermis was.

Toen ik drie jaar was zijn we verhuisd naar de hoeve van een hooihandel, daar was een bijgebouw en daar zijn we gaan wonen. Ik herinner me nog dat ik mijn eigen materiaal (als driejarige) heb verhuisd met m'n eigen kleine kruiwagentje.

We verhuisden dus naar een boerderij, en op de boerderij waren er veel beesten: koeien, een paard, een hond... We waren er ook met veel kinderen, wel tien. Dat was een zalige tijd.

Ik ben in Walem gebleven tot ik ongeveer 31 jaar was. Ik was een paar jaar getrouwd en dan zijn we naar Mechelen gaan wonen. In 2003 zijn mijn vrouw en ik terug in Walem komen wonen, in een van de appartementen in het centrum. Eigenlijk opnieuw een goeie tijd, door de mensen die er woonden en waar ik een goeie band mee had (met Jef en Fons). M'n vrouw was al ziek toen we terug naar Walem verhuisden. Toch voelde de verhuis naar Walem voor haar aan als op vakantie zijn. Ze heeft er nog drie jaar gewoond, toen is ze overleden.

Familie Verbiest - Albert staat rechts met zijn ouders en zijn zus

Na het overlijden van mijn echtgenote ben ik terug begonnen met steenkappen, ik begon ook veel te wandelen en dingen te verkennen.

Zelf ben ik dan nog blijven wonen in het appartement. Sinds een tweetal jaren woon ik nu in de home in Battenbroek.

Welke beroepen heb je uitgeoefend ?

Ik ben heel mijn leven steenkapper geweest. Ik ben gaan werken op mijn 14 jaar bij Monolux, en ik ben daar tot mijn pensioen op zestig jaar blijven werken. De laatste jaren als meestergast.

Ik zeg altijd: ik heb maar één baas gehad, behalve tijdens "den oorlog".

Hoe was het om jong te zijn in Walem in de jaren '30 en '40 ?

De oorlog heeft een grote impact gehad op de jaren van mijn jeugd, ik was zestien in 1940 en tweeëntwintig in 1945 toen ik uit Duitsland terugkwam in Walem. Ik heb ik die jaren heel veel meegemaakt, de herinneringen daaraan heb ik neergeschreven in het boekje "Jeugd in oorlog" dat jullie uitgegeven hebben.

Ik heb tot mijn 18 jaar op zondag met de klein mannen van Walem gaan spelen: een soort van jeugdbeweging, wandelen, voetballen, spelletjes. We gingen dan naar het patronaat in de Lange Zandstraat. Andere gasten van mijn leeftijd zoals Louis Verbeeck die moesten studeren, maar ik trok met de jonge gasten op. Het patronaat was de pleisterplaats, spijtig dat dat weg is. Je kon daar echt vanalles doen, ook toneel spelen en dat gebouw was echt de moeite.

Huwelijksfoto van Albert en Anna

Je zei het al: den oorlog heeft een impact gehad op je jeugdjaren.

Toen de oorlog begon, behoorde ik tot de de wervingsreserve van het Belgische leger. Ik ben opgeroepen en tot in het zuiden van Frankrijk geweest. Daar ben ik toen drie maanden gebleven voor ik terug naar huis kon gaan.

Terug thuis werd ik opgeroepen om te gaan werken in Duitsland. Ik had daar niet veel zin in, en heb toen eerst wat tijd gewonnen door te kiezen voor een school waar je een stiel kon leren. Ik ben dan nadien in het zwart in het noorden van Frankrijk gaan werken. We hebben daar zo gezegd voor de Duitsers gewerkt, maar we hebben er daar nogal van geprofiteerd.

Na een tijd was ik ook niet legaal meer, ik bestond eigenlijk niet meer, er waren ook geen rantsoenbonnen meer voor mij. Uiteindelijk werd ik door de Gestapo gearresteerd en weggevoerd voor verplichte tewerkstelling, ik kwam in Wenen terecht. Dat was in mei 1944.

De tocht naar Wenen met de trein, ik heb toen veel geluk gehad, ik maakte mee dat sommigen van mijn medereizigers uit de rijdende trein sprongen. Ik weet niet wat van hen is geworden. Wenen was veilig, en werd aanvankelijk niet gebombardeerd, omdat de vliegtuigen niet zo ver konden komen. Tot de geallieerden een vliegveld hadden veroverd in Italië, en van dan af konden de vliegtuigen Wenen bereiken en dan hebben we ons deel goed gehad: 50 maal, 50 bombardementen en onze fabriek was vaak het doelwit.

We zijn in Wenen gebleven tot de Russen zijn gekomen. Daarna zijn we doorgetrokken naar Hongarije. Uiteindelijk terug naar Oostenrijk en dan door Duitsland terug naar huis.

Ja, ik heb in de oorlog veel meegemaakt. In 1945 was ik de laatste van het dorp die terugkeerde. Twee jongens uit Walem zijn nooit teruggekeerd, zij zijn in de bombardementen gebleven.

Hoe leerde je je vrouw kennen en wanneer ben je getrouwd ?

Ik ben in 1947 getrouwd, twee jaar na de oorlog. Ik ben getrouwd met Anna, die ik tijdens de oorlog had leren kennen. Tijdens de oorlog waren er nog bals, uiteraard niet zo uitbundig als vóór of na de oorlog, laat ons zeggen eerdere "ballekes" dan "bals". Van de Duitsers mocht er om 22:00 uur niemand meer op straat zijn, dus begonnen die bals rond 16:00, om dan tegen 22:00 uur te stoppen. Op één van die bals heb ik Anna leren kennen. Zij was van de Elzestraat. Ik vond mezelf soms te jong om te verkeren en mij al te binden. Dus, dat met Anna, dat ging dan een keer

aan en dan weer af. Ik ben in 1945 teruggekomen uit Oostenrijk en in 1947 ben ik dan met haar getrouwd. We hebben drie kinderen, vijf kleinkinderen en nu heb ik ook zes achterkleinkinderen.

Wat is je favoriete plek in Walem ?

De plaats waar je geboren is altijd speciaal. Maar moet ik iets kiezen dan is het Battenbroek !! Dat is gewoon heel plezant om daar te wandelen. Weet ge, die steen die ik gevonden hebben (Albert verwijst naar de grote arduinen steen die aan de Molenkiel ligt, die werd door zijn toedoen gevonden.) Er is op die plaats vroeger nog een andere brug geweest. Toen ze daar een aantal jaren geleden bepaalde nutswerken hebben gedaan, had ik die gasten gevraagd om stukken arduin die ze vonden opzij te leggen. Dat zijn stukken van de brug die daar eertijds was.

Zijn er mensen uit de tijd dat ge jong waart, waaraan je speciale herinneringen hebt?

Als ge jong zijt dan is dat de schoolmeester of de garde en een paar van die speciale types. Weet ge op "de beus", waar ik opgroeide als kind, daar was het elke avond vergadering aan de gevel van de schuur, zo zateb alle de mannen bijeen.

Je bent nu bijna 100 jaar. Hoe hard is de wereld / Walem veranderd ?

Walem is mee veranderd met de tijd. Vroeger waren er veel cafés en veel winkels. Nu hebben we alleen nog een bakker en een apotheek. Vroeger had ook iedere wijk zijn eigen kermis. Ook vlak na de oorlog, dat was echt een plezante tijd, de mensen voelden zich bevrijd.

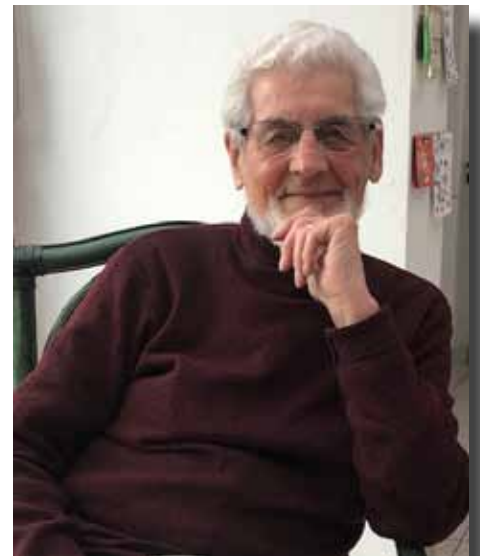
Over die 100 jaar wat is verbeterd en wat is er verslechterd ?

De welvaart is veel verbeterd, de middenklasse is veel beter af, mensen zoeken elkaar meer op en er is ook meer zorg voor elkaar. Men probeert ook meer uit. Je kan nu makkelijk hulp vinden als je een probleem hebt. Wat mij wel verontrust zijn de drugs, dat is echt kwaad. Nu ook die oorlog in het oosten, we gaan moeten zien hoe dat eindigt.

Zeg, ge weet toch dat er in het museum van Bourgogne in Frankrijk een tekening is van het oude kasteel van Battenbroek. Ik heb dat ergens gelezen. Ge weet dat toch hé ?

Zeg, kunnen jullie dat niet opzoeken met die computers van jullie? Dat moet toch lukken

Ja, Albert, dat gaan we zeker nog eens doen!

 tvb

UITNODIGING

Op 7 juni van dit jaar wordt Albert 100 jaar. Wij van de heemkundige kring wachten echter niet zo lang !

Wij vieten Albert op

zondag 26 maart 2023 om 15:00 in het Dorphuis van Walem

We nodigen iedereen uit op dit speciale moment.

We stellen het werk van Albert in het licht: de vele tekeningen die hij maakte over Walem. Maar vooral ook willen we zijn oorlogsjaren in herinnering brengen aan de hand van het beklijvende verhaal dat we eerder als boek stelden.

Kom luisteren en kijken naar dit bijzondere verhaal, en feliciteer Albert met jullie aanwezigheid.

1923: 100 jaar geleden

In de heuvels boven Los Angeles worden de vijftien meter hoge letters 'Hollywoodland' geplaatst. Deze reclame-uiting van een projectontwikkelaar groeit uit tot een symbool voor de glamourstad Hollywood. In Egypte opent Howard Carter het graf van farao Toetanchamon, dat gevuld blijkt met schatten en zes weken na de opening van de tombe van Toetanchamon sterft de financier van de uitgravingen : Lord Carnarvon. Veel Egyptenaren, maar ook westerlingen, schrijven dit toe aan de Vloek van de farao..

Een jaar na de ontdekking ervan komt insuline beschikbaar voor diabetici.

Met een vrachtlucht tussen Brussel en het Britse Lympne komt de Belgische luchtvaartmaatschappij SABENA van de grond.

Het Belgisch Parlement neemt de wet-Nolf aan, waardoor de Gentse Universiteit tweetalig wordt gemaakt. In Antwerpen wordt het Bosuilstadion geopend met een galawedstrijd tussen België en Engeland.

En in Walem de klassieke ongevallen, brand, drama's en een inhuldiging van een pastoor

31 januari Gazet van Antwerpen

Onder tram te Waelhem. - Ouderling door een stoomtram aangereden. Een landbouwer van St. Kat Waver, Frans Van der Auwera , oud 70 jaar had Maandag avond een wijkfeest bijgewoond. Lichtelijk dronken bleef hij den ganschen nacht onderweg en kwam tegen den morgen langs de stroomtramlijn nabij Waelhem huiswaarts gegaan. Daar werd hij door een lokomotief aangereden en erg gekwetst in het gasthuis van Mechelen opgenomen werd zijn toestand als ernstig aanzien.

Op 16 februari opent Carter het graf van Toetanchamon.

21 maart Gazet van Mechelen

Een man met hamerslagen haast afge-maakt. – Hier was het een drama der dronkenschap dat bijna het leven kostte van een man die tot op heden in doodsgevaar verkeert. De genaamde Jan De Roeck, ebbenhoutbewerker en wonende Kloosterstraat 42, te Waelhem, was al te laat in de kroeg blijven "plakken" er geraakte er in ruzie met een verminkten, bijgenaamd "Jan met het houten been", die naar 't schijnt onder den invloed van den drank verkeerde.

Ziende dat de twist slecht ging eindigen, verliet De Roeck, de herberg. Kort daarop ging ook de

man heen welke met hem had ruzie gemaakt.

Wat er verder voorgevallen is weet men niet, doch om 3 ure in den morgen, vonden de patrouillerende gendarmen van Mechelen, De Roeck als levenloos op de baan van Waelhem liggen. De ongelukkige droeg eene afgrijselijke wonde aan het hoofd en was heel en gansch met bloed besmeurd.

Doctor M.V. van Mechelen, werd in der haast bijgeroepen en diende de eerste zorgen aan den gekwetste toe. Men vreest dat deze eene schedelbreuk bekomen heeft, terwijl bovendien het aangezicht van den man verminkt werd. Hij moet met hamerslagen overgevalen geworden. De gendarmerie volgt een verdacht spoor en de vermoedelijke dader kon tot heden niet gevonden worden.

Het parket is verwittigd.

7 april Gazet van Antwerpen

Ongeval. – Tegenwoordig gaat er haast geen dag voorbij, of er valt in onze gemeente een ongeval aan te stippen. Vooral de auto doet druk van zich spreken. Verleden Zaterdag had er te Waelhem een auto-ongeval plaats op den Antwerpschen steenweg, waarbij de genaamde Verbruggen Henri, als bij een wonder aan den dood ontsnapte. De genoemde keerde bij het vallen van den avond per fiets naar het fort weer, toen hij aan den zoo treurig vermaarden draai, aan de brug van Waelhem werd aangereden door een auto, welk in duizelingswekkende snelheid uit tegenovergestelde richting kwam aangesneld. Verbruggen werd ten gronde geworpen, wyl de auto rakelings langs hem heenschuivend, zijn rijwiel totaal verbrijzelde. De soldaat mag waarachtig van geluk spreken. Wij nemen deze gelegenheid te baat, om nog-

in onze dagbladen

maals te wijzen op den gevaarlijken toestand der wegenis op het hoofgergenoemde punt te Waelhem.

30 juni Gazet van Mechelen

Slagen en smaad. - Rons., van Antwerpen werd bij verstek veroordeeld tot eene geldboete van 200 fr., omdat hij het aan de stok gehad heeft men den brugdraaier van Waelhem in de uitoefening van diens ambt.

Bij zijn herverschijning en een woord van toelichting over beschuldigten's jeugdigen leeftijd, hervormde de rechter de straf tot eene van 30 fr. of 2 dagen gedurende een termijn van 10 maanden.

11 juli Gazet van Mechelen

Uit Waelhem. - Gelijk de "Gazet" verleden week aangekondigd had, was het Maandag, 9 juli, feest in ons dorp, volop feest, ter gelegenheid der plechtige inhaling van onze nieuwen herder den Z. E. H. L. Van de Sande.

Gansch het dorp was te dezer gelegenheid prachtig versierd en opgetooid, hier wat meer, daar wat minder, doch we mogen gerust zeggen dat alleman wat gedaan had om onze nieuwen pastoor hartelijk te ontvangen.

Onze vlaggen, jaarschriften, zeer eigenaardige gedichten en verwelkom groeten. Allo, Waelhem heeft waarschijnlijk eensgezind en algemeen zijn nieuwen herder ontvangen.

De Z. E. H. Van de Sande is voor velen van ons geen onbekende, daar hij, in de eerstkomende maand October zijn ambt van priester reeds zes-en-twintig zou uitgeoefend hebben in het naburige Ste. Katelijne Waver, en hij zeer geacht en bemind was.

En nu.

De feeststoet

Vanaf één uur in den namiddag heerschte er veel beweging in de kom des dorps. Langs alle kanten daagden er mooie feestwagens en prachtig gekleede rijderessen op. Allen trokken op tot samenstelling van den inhuldigingsstoet, welke niet minder dan negentien prachtige groepen, wagens, enz., bevatte.

Twee fanfaren: " Ste Cecilia " en " Concordia " speelden er af en toe de aangenaamste stapmarschen.

Elke groep of wagen afzonderlijk bespreken, zou ons te verre brengen; daarbij, we zeggen maar de algeheele waarheid, wanneer we ronduit verklaren; 't was allemaal heel prachtig, en onze Waelhemnaren, zoo juffers als mannen, halen eer van hun werk, en verdienen geprezen te worden. Ook de kindergroepen werden door iedereen zeer bewonderd.

De aankomst

Kwart voor drie uren donderde plots het kanon en liet klokkelui zich hooren. 't Was het teeken dat onze nieuwen pastoor op het grondgebied der gemeente was aangekomen, alwaar hij hartelijk werd verwelkomd door onze burge-meester, Br J. Coppens d'Eeckenbrugge.

De feeststoet welke de helde de held van den dag aan het fort op de Mechelschen steenweg was te gemoet getrokken, bracht hem nu, als triomfantelijk, naar het dorp, dat gansch doorloopen werd. Alom werd de Z. E. H. Van de Sande hartelijk begroet en van menig Wave-raar hoorden we ronduit zeggen dat men spijt had dat hun onderpastoor weg was, verklaring welke zeker op 'n eenvoudige, maar echt hartelijke wijze was gedaan, en volop getuigde voor onze nieuwen herder.

Pastoor Van de Sande

In de kerk

Vooraleer de kerk binnen te gaan, werd de Z. E. H. Van de Sande nog toegesproken en verwelkomd door onze hoofdonderwijzer, heer Ed. Feremans, en in het portaal der kerk door onze onderpastoor, E. H. J. Van Herp. Beide toespraken en zoo ook de antwoorden waren oprecht hartelijk, getuigende best van wederzijdsche genegenheid en verzuchting tot broederlijke samenwerking.

Na de aanstelling beklom de Z. E. H. Plebaan-Deken den predikstoel, waar hij, na lof gebracht te hebben aan den Z. E. H. Bruynkens, thans bestuurder van't gesticht te Duffel, er ook op drukte dat er het beste van den nieuwen herder te verwachten was. Man vol ijver en werkzucht, zal hij voor Waelhem een ware vader wezen.

Na de kerkelijke plechtigheid, die door een groote menigte was bijgewoond, trok de nieuwe herder met vrienden en kennissen naar de pastorie, waar nog een intieme bijeenkomst werd gehouden, en waar nog verscheidene redevoeringen betreffende onzen nieuwen pastoor en zijne plechtige aanstelling te Waelhem werden uitgesproken. Aan allen wist de feesteling zeer gepast te antwoorden.

Tot slot drukken we hier ook de hoop uit dat de samenwerking tusschen onze nieuwen pastoor en ons volk immer innig zal wezen tot geestelijk- en stoffelijk welzijn van ons Waelhem, dat toch zo verschrikkelijk door den grooten oorlog heeft geleden, doch dat thans bijna gansch uit de oorlogspuinen is verrezen, schoonen en grootscher dan het ooit geweest is.

Aan onzen Pastoor wensschen we vurig een lang en gelukkig leven in ons dorp. Heil, den Z. E. H. Van de Sande!

19 augustus De Volkstem

Grote brand te Waelhem. – Donderdag in den vooravond heeft een brand de groote pachthoeve van landbouwer Van Moer, op Battenbroek, te Waelhem, totaal vernietigd. Op het ogenblik dat de brand ontstond, waren enkel de oude grootmoeder met drie harer kleinkinderen thuis; zij zijn gelukkig kunnen gered worden, evenals de koebeesten, varkens en paarden, die met groote moeite uit de stallen gehaald geweest. De schade bedraagt 60.000 fr. gedeeltelijk door verzekering gedekt. De oorzaak van de brand is niet vastgesteld.

9 augustus Gazet van Mechelen

Waelhem : Prijs Jos Schroeven. - Woensdagnamiddag is de groote baankoers voor onafhankelijken op Zondag 26 Oogst, na kermis, ingericht door de sportvrienden van Waelhem en het gemeentebestuur, met de medewerking van de jonge wielrijders van Mechelen en Sportwereld. Afstand 150 km, wegwijzer 13 toeren Waelhem – Mechelen rond de vest en terug, vertrek om 11.30 ure.

1600 frank prijzen en verschillende premiën; 1e prijs course-rijwiel max.waarde 650 frank

Inschrijvingen mits bijvoeging van 5 fr bij Theo Schroeven. Het sportfeest zal opgeluisterd worden met muziek. De mededingers rijden op eigen verantwoordelijkheid en de koers wordt gereden, gelijk welk weer.

14 augustus Gazet van Mechelen

Doodrijders. - Woensdag voormiddag bevonden wij ons aan de Nethebrug, tusschen Rumpst en Waelhem, toen een auto kwam aangetuft, welke in razend tempo over de smalle brug snorde. Een groep kinderen, welke het werk van een duiker van op de brug nakeken, stoven uiteen, en een wonder mag het heeten, dat alles afliep zonder ongelukken. Wanneer men sommige autovoerders over de brug ziet snorren, zou men waarachtig gaan meenen dat er nimmers een reglement op de snelheid heeft bestaan! Indien het zoo voorgaat, zullen in de toekomst, aan den reeds zoo treurig vermaarden draai over de brug nog meer ongelukken gebeuren.

Op 1 november opent het Bosuilstadion

Wat ik altijd al heb willen vragen !

Met deze nieuwe rubriek willen we vragen van onze lezers beantwoorden aangaande bepaalde heemkundige zaken. Iets dat je aandacht trekt, waarvan je de oorsprong niet kent en waarvan de bron mogelijk wel in de geschiedenis ligt. Vragen staat vrij in deze rubriek, wij gaan op zoek naar een antwoord en mogelijk publiceren we dat in een volgend tijdschrift. We geven zelf de aftrap: iets wat we altijd al hebben willen weten. Ineens ook beetje buiten Walems grondgebied, we beginnen in Rumst ...

Vraag

Wanneer je in Rumst op de Antwerpsesteenweg rijdt, dan kom je boven op de Vosberg (ooit noemde dit trouwens "de berg van Walem") dit arduinen bouwsel tegen.

Wat zou dit zijn ?

Een graf ?

Antwoord

Dit is een **bermmonument** en specifiek het bermmonument voor H lin van Zuylen van Nyevelt.

Vermoedelijk gaat het hier om het oudste bewaarde herdenkingsteken voor een auto-ongeval in Vlaanderen. 'Bermmonumenten' voor verkeersslachtoffers zijn intussen een (helaas) vertrouwd beeld langs de weg maar aan het begin van de 20ste eeuw was dit zeer uitzonderlijk.

Hardstenen herdenkingsteken met smeedijzeren omheining uit 1914-15, ter herinnering aan het auto-ongeval waarbij H lin van Zuylen van Nyevelt [Parijs 1888 – Rumst 1912] overleed. Vermoedelijk gaat het om het oudste bewaarde herdenkingsteken voor een auto-ongeval in Vlaanderen.

H lin was op 18 december 1912 met vrienden op weg van Brussel naar het kasteel de Haar in Haarzuylen [Nederland] om daar de kerstdagen door te brengen. Langs de Antwerpsesteenweg ging hij met zijn Dion-Bouton van de weg bij het uitwijken voor een paard met kar. De vier inzittenden werden uit de wagen geslingerd. De 24-jarige H nin stierf ter plaatse. Door zijn ouders Etienne van Zuylen van Nyevelt en H l ne de Rothschild werd niet enkel langs de Antwerpsesteenweg maar ook in de Franse tuin van kasteel de Haar een herdenkingsteken opgericht. In de Haar betreft het een ontwerp van de huisarchitect Cuypers.

Etienne van Zuylen van Nyevelt en H l ne van Zuylen van Nyevelt, zochten het vooraanstaande graf-

Dion-Bouton

makersatelier Salu II uit Laken aan voor het ontwerp en de uitvoering van het herdenkingsteken in Rumst.

Op een grote hardstenen plint staat het gedenkteken, een cippe op rechthoekige basis, uitlopend op een punt. Op een zware sokkel, afgeboord met een omlopende lauwerkrans rust de bovenbouw met tekstpanelen. Aan de voorzijde prijkt een omgekeerde lelie, erboven het verfijnd uitgewerkte wapenschild van de familie van Zuylen van Nyevelt. Het herdenkingsteken wordt bekroond met een krans van klimopbladeren boven een, aan knopen opgehangen, lauwerkrans. Centraal staat een kruis met wimpel. Een gestileerd palmsblad bekroont het gedenkteken.

Op de linker zijkant staat het gedicht van Sully Prudhomme (1839-1907) Op sokkel staat de vermelding 'E Sallu Laecken'.

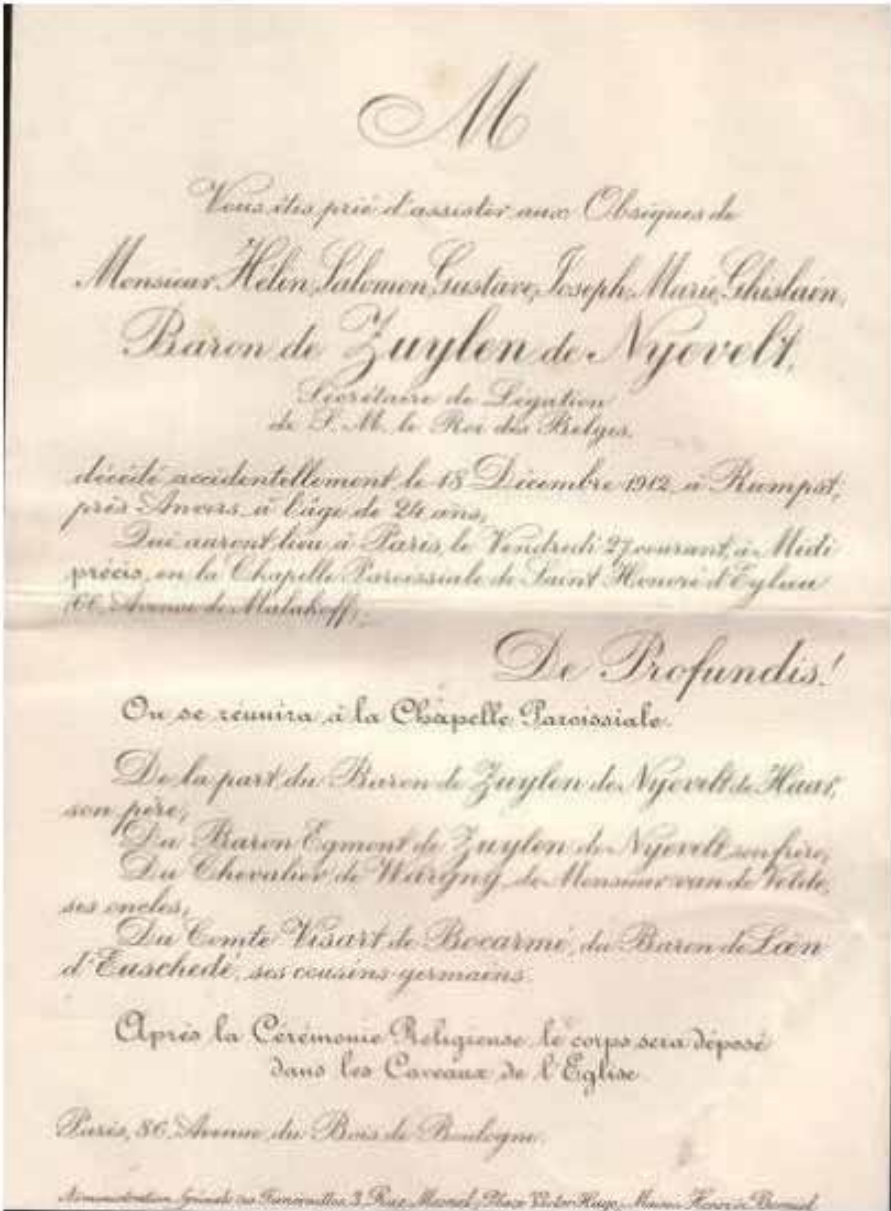
De achterzijde draagt als opschrift: "Tes parents mon cher fils/ t on fait elever ce monument/ afin ou il te re-dise chaque jour/ l'amour ou'ils avaient pour toi/ et l' horrible detresse/ dans laquelle/ les a plonges ta mort/ 1912-1913".

Een smeedijzeren, zwart geschilderde omheining staat op de grote hardstenen funderingsplaat. De omheining bestaat uit getorste stijlen uitlopend op een punt en gekrulde decoratieve elementen.

hr

Kasteel de Haar in de buurt van Utrecht, aangestipt als het grootste kasteel van Nederland

Doodsbrief van Baron de Zuylen de Nyevelt

INHOUD

Waar is Walter?	3
Vrijwilliger Louis Venelle	4
De belegering van het fort	7
Een moeder had drie zonen	8
Brief van moeder Venelle	10
Medailles	11
Vroeger en nu	12
Dag Walemaal	13
1923: 100 jaar geleden in onze dagbladen	16
Wat ik altijd al heb willen vragen	19